List 35. **NOVICE** Tečaj L.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 26. avgusta 1892.

Politiški oddelek.

Slovaki.

Navadno se mi pečamo v svojih člankih samo z zadevami tostranske državne polovice. Danes pa vendar hočemo narediti izjemo, in spregovoriti nekoliko o zadevah na Ogerskem. Izmej vseh ogerskih narodnostij seveda nas v prvi vrsti zanima osoda zatiranih Slovanov, pred vsem Slovakov.

Na Ogerskem živi blizu tri milijone Slovakov, ki s prastarih časov bivajo na Ogerskem. Slovaki so že prebivali v tej deželi, ko še ni bilo Madjarov v Evropo. Slovaki ne stanujejo razstreseni, temveč skupno v veliki množini, ali vzlic temu nimajo nobenega zastopnika v parlamentu Od kar velja sedanja ustava, še ni bil voljen noben Slovak v državni zbor. To je seveda težko umljivo človeku, ki ne pozna ogerskih razmer. Sprva so Slovaki postavljali svoje kandidate, ki so pa vselej propali, sedaj se pa ne spuščajo več v volilno borbo. Ko bi volitve se pravično vršile, prišlo bi v ogerski državni zbor 50 do 60 slovaških poslancev.

Na Ogerskem se pri volitvah vrše vselej velike sleparije in nasilstva. V malem vidimo podobne dogodke v Istri, ali reči moramo, da le v malem. V Istri še nobena vlada ni na tak način podpirala Lahov, kakor madjarska svoje kandidate. Hud pritisk smo imeli v Avstriji pod Auerspergovo vlado, ali se nikakor ne da primerjati s pritiskom madjarske vlade proti nemadjarskim narodnostim pri volitvah. Posebno se deluje z denarjem, katerega vladni stranki nikdar ne zmanjka. Od kod prihaja ta denar, ni težko uganiti. Zapisniki volilcev se vselej jako pristranski sestavijo. Vsake pritožbe proti nepravilni sestavi zapisnikov so na Ogerskem zastonj. Če vse to ne pomaga, pa pomaga volilna komisija in žandarmerijska sila. Slovaške volilce so že večkrat s silo odganjali. V turčanski županiji je pa nekoč volilna komisija proglasila izvoljenega vladnega kandidata, ki je imel več kot desetkrat manj glasov nego opozicijski. Če po vrhu še pomislimo, da so volilni okraji jako umetno Madjarom v prid razdeljeni, potem se pač ni več čuditi, če Slovaki nimajo nobenega veselja več hoditi na volišče.

Na Ogerskem imajo narodnosten zakon v varstvo druzih narodnostij, ki se pa ne izpolnuje. Ta narodnostni zakon je pa semtertja jako pomanjkljiv. Mej drugim proglaša madjarščino za državni jezik in govori, da je na Ogerskem le jeden „ogerski narod“, pa več narodnostij, katerim je zagotovljena jednakopravnost. Ta jednakopravnost pa nareja baš ta zakon naravnost iluzorično, ker član 1. določa, da velja le za uradno rabo v deželi navadnih jezikov, v kolikor to ne škoduje jedinosti dežele, praktični zmožnosti vladanja in uprave, ter točnemu pravosodju. S tem zakonom samim so vrata madjarskemu uradovanju na stežaj odprte. Mej Slovaki se tudi že le madjarski uraduje, sploh pa vse na Ogerskem meri na to, da iz vseh narodnostij polagoma zares narede le jeden narod. Da se to še ni zgodilo, je pripisovati le uporni sili nemadjarskih narodnostij. V pomadjarjenje jim služijo vsa mogoča sredstva.

Znano je že čitateljem „Novic“, da so pod krinko človekoljubnosti Madjari slovaške sirote s silo odvajali v madjarske kraje, kjer so se na državne stroške vzgajale in potujčevale. To pa ni bilo dovolj vspešno in je seveda vse prepočasi šlo. Mnogo slovaških otrok pa na ta način ne morejo potujčiti, ker niso sirote, da bi država imela pravico skrbeti samo za njih odgojo. Zaradi tega so pa osnovali po vseh nemadjarskih krajih na Ogerskem otroška zabavišča, v katera morajo pošiljati otroke od tretjega leta. V teh zabaviščih madjarske učiteljice vzgojuje in potujčujejo otroke. Po mnenji Madjarov se s tem še nič ne krati jednakopravnost nemadjarskih narodnostij.

Jako jasno določuje narodnostni zakon, da država ima za vsako narodnost preskrbeti potrebnih šol, da se v svojem jeziku izobrazijo do tiste stopinje, ko se začenja akademično izobraženje. Vzlic tej jako jasni določbi se pa ne osnuje nobena slovaška srednja šola. Da celo

na nobeni srednji šoli se niti ne uči slovaški jezik in slovstvo.

Slovaki so imeli tri gimnazije, katero so bili osnovali na svoje stroške. Vlada si je prizadevala najti kak povod, da te šole odpravi. Ko druzega povoda ni našla, je 1874. preiskavši šolske prostore, jih ukazala zapreti, ker so prostori prevlažni. Ubogi Slovaki seveda niso mogli nakrat napraviti novih šolskih poslopij, katera bi tudi po madjarskem mnenji zadostovala vsem sanitetnim zahtevam. Sedaj Slovaki nabirajo, da osnujejo novo gimnazijo, seveda če jim mogočni gospodje v Budimpešti dovolijo. Ravno tako so Slovake Madjari pripravili ob učiteljsko semenišče. Sedaj dobivajo Slovaki uradnike, učitelje in duhovnike, ki še o slovaški slovnici pojma nimajo. Pošiljajo se jim duhovniki, ki še slovaški propovedovati ne znajo. Slovaški dijaki se tudi sami ne smejo učiti slovaščine. Zadnja leta jih je bilo več izključenih iz gimnazij in duhovnih semenišč, ker so se seznanjali s slovaškim slovstvom.

„Slovaško Matico“ je vlada razpustila in si prisvojila njeno premoženje nad 100.000 gld., potem njeno poslopje, vredno 30.000 gld., potem lep muzej in biblijoteko. Muzej in biblijoteko so prepeljali v Budimpešto, kjer so knjige že razjedle miši. Iz druzega premoženja se pa podpirajo kulturna društva, ki imajo podobne smotre, kakor nemški „Schulverein.“ Tako se sedaj s slovaškim denarjem podpira potujčenje slovaške dece.

Sedaj so v Turčanskem sv. Martinu Slovaki sezidali svoj narodni dom, v katerem bodo imeli muzej, biblijoteko i. t. d. Vlada že jim dela ovire. Gostilnice v tej hiši neče dovoliti.

Položaj slovaških rodoljubov je težaven. Vsakega takoj proglasé za panslavista, državi nevarnega človeka in ga povsod zasledujejo. Slovak, če se zaveda svoje narodnosti, ne vspeva v državni službi. Nič bolje se jim ne godi v cerkveni službi. Od vseh boljših mest so Slovaki kar izključeni. Dolgo vrsto let mora slovaški rodoljub kaplanovati in nazadnje mu morda dado kako slabo župnijo kje v kacih hribih. Žalostno ali resnično je, da cerkvena oblastva na Ogerskem kaj pridno podpirajo madjarizacijo. Pri tacih razmerah je naravno, da Slovani ne moremo biti zadovoljni z dualizmom, temveč moramo delati na to, da se dualizem v Avstriji zameni s tako vredbo, ki bode bolj zadovoljevala vse avstroogerske narode. To delati moramo že iz pravega avstrijskega domoljubja, ker država je le tista močna, v kateri so vsi narodi zadovoljni in srečni.

Politični pregled.

Odbor za prvi katoliški shod je nam doposlal resolucije, katere se bodo shodu predložile. Ker so preobširne, jih v našem listu ne moremo priobčiti svojim čitateljem. Opazili smo pa, da se v njih semtertja malo premalo naglašajo naše narodne potrebe. Slovenci ne smemo nikdar pozabiti, da je pri nas narodnost še v veliko večji nevarnosti, nego pa vera. Tako se nam dozdeva, da premalo naglaša resolucija o srednjih šolah potrebo slovenskih srednjih šol na Primorskem, Koroškem in Štajerskem Tudi bi bilo umestno, da se nameravana katoliška gimnazija ne osnuje v Ljubljani, ampak v kaki drugi kronovini, kjer je naša narodnost bolj v nevarnosti. S tem bi taka šola največ koristila v verskem in narodnem oziru. Čudno se pa nam zdi, da se je v resoluciji za visoke šole slovenskega vseučilišča pozabilo, dočim se priporoča podpiranje katoliškega vseučilišča v Solnogradu. Za slovensko vseučilišče so se poganjali od nekdaj naši najboljši možje, in kdor se drži starega programa, ne more te želje pustiti v nemar. Tudi na shodu slovenskih poslancev se je izreklo, za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Za solnograško vseučilišče se ni lahko ogrevati. To vseučilišče bode pač v prvi vrsti koristilo le Nemcem. Slovenci smo le preubožen narod, da bi mogli podpirati nemške zavode. Bati se pa tudi moramo, da na vseučilišči v Solnogradu ne bode vel za nas Slovence prijazen duh. Ta bojazen je popolnoma opravičena, kajti mej nemškimi katoličani se je začel pojavljati Slovanom neprijazen nemškonaroden duh, kar se je že dobro čutilo na katoliškem shodu v Linci, kakor mej drugim posnemamo iz strogo katoliškega „Čeha“. Sicer so pa Nemci že toliko imoviti, da sami osnujejo tako vseučilišče, če se bode pri njih prava potreba pokazala Slovenske stolice so pač le za Slovence vabljiva obljuba. Pa še nekaj druzega je. Bode se pa res doseglo kaj posebnega s tem vseučiliščem. Mi dvomimo. Zakonodaja o vseučiliščih v Avstriji pripada državnemu zboru. Če bodo v zboru imeli večino liberalci, bodo že gledali, da se novemu zasebnemu vseučilišču pravice tako omejé, da ga tisti ne bodo lahko obiskovali, kateri žele stopiti v javne službe. Če pa imamo v državnem zboru odločno katoliško konservativno večino, se pa dajo državna vseučilišča postaviti bolj na versko podlago, s čimer bi bilo veliko več pridobljenega. V drugih resolucijah je pa mnogo dobrega zrna. Posebno resolucija o kmetijstvu obsega marsikaj, kar je želeti, da se kmalu vresniči in ne ostane le na papirji, kakor so žal skoro vsi sklepi nekdanje kmetijske enkete.

Delegaciji se baje snideta dné 5. oktobra. Deželni zbori bodo pa zborovali baje drugi mesec. Vlada menda ni mislila več letos sklicati deželnih zborov, ali so to konservativci odločno zahtevali in se je udala.

Hrvaška. — Veselega s Hrvatskega je malo povedati. Pri občinskih volitvah v Zagrebu je zmagala (madjaronska) stranka. V novem mestnem zboru je 25 vladnih pristašev in le 15 opozicijonalcev. Pri volitvah se je pokazalo, da mnogo volilcev ni zanesljivih. Posebno so pa židje vsi volili vladne kandidate.

Čehi in Nemci. — Po nemških listih je velik krik proti Čehom. V Pragi je neki blazen Čeh streljal na nemško družino, ki je nemški govorila in v Jiglavi na Moravskem je pa bil pretep mej Čehi in Nemci. V Jiglavi so bili menda poboja največ Nemci sami vzrok. Prišlo je v Jiglovo neko češko društvo iz Brna in to je razkačilo Nemce, ki bi radi, da bi Jiglava na veke veljala za nemško mesto. Začela se je že zaradi teh obžalovanja vrednih dogodkov sodnijska preiskava sicer ne samo proti Čehom, temveč tudi proti nekaterim Nemcem, ki bode že resnico spravila na dan. Nemški listi že kličejo po vojaški sili, da bi se za Češko za namestnika imenoval kak general. Označljivo je pa, da za Moravsko pa ne zahtevajo vojaškega namestnika, ko se je pretep vršil vendar na moravski zemlji. Seveda boje se, da bi general tudi nemškim kričačem ne pristrigel peruti.

Dalmacija. — Dalmatinska narodna stranka je razposlala po deželi neki manifest, v katerem dokazuje, da so se le Biankini in tovariši izneverili staremu programu, ne pa narodni klub. V starem programu govori se o Hrvatih in Srbih v Dalmaciji, dočim Biankinijeva stranka v Dalmaciji pozna samo Hrvate, prav tako kakor Madjari na Ogerskem vidijo samo Madjare.

Nemčija. — Na Nemškem delovalo se je že več let z neke strani na to, da bi se stalna vojska pomnožila, da bi se pa za to aktivno službovanje znižalo na dve leti. Cesar Viljem se je pa proti dveletnemu službovanju odločno izrekel, rekoč, da mu je izvežbana maloštevilna vojska bolj všeči, nego mnogobrojna, a neizvežbana. Ker je državni kancelar Caprivi novo predlogo toplo podpiral in jo nameraval jeseni že zbornici predložiti v posvetovanje, in se je sedaj cesar odločno proti nji izrekel, je mogoče, da Caprivi vsled tega celo odstopi, o čemer berolinski listi že pišejo.

Srbija. — Da je prišlo do ostavke Pašičevega ministerstva, vzrok je temu okoliščina, ker liberalna regenta Ristič in Belimarkovič na noben način nista hotela, da bi se volil namesto umrlega regenta Protiča, kot tretji regent kak radikalec n. pr. Pašič. — Vodja liberalcev Avakumovič dobil je nalog, da sestavi novo ministerstvo, katero je v resnici tudi že sestavil Po mnenji raznih listov, so razmere v Srbiji vsled te krize precej napete in brž ko ne, se bode to v kratkem maščevalo, da se je tako hitro poklicala liberalna stranka v ministerstvo. Ker je večina skupščine radikalna, se bode ta razpustila in razpisale se bodo nove volitve. Pri novih volitvah bode pa najbrže zopet zmagala radikalna stranka, kajti njena zaslomba v narodu je močna in tako se bode zgodilo, da liberalno Avakuimčevo ministerstvo ne bode dolgo na krmilu, temveč se bo moralo v kratkem zopet umakniti radikalcem.

Rumunci in Srbi. — Rumunska kulturna zveza poslala je na vse srbska narodna društva oklic, v katerem jih vabi, da naj se z rumunskimi društvi združijo v balkansko zvezo. „Namen te zveze bi bil ne samo za neodvisnost in združenje balkanskih narodov boriti se, temveč tudi svoje na Ogerskem za svoj obstanek boreče se sobrate podpirati v njihovih težnjah. Madjari so zajedno sovražniki Rumuncev in Srbov in ovirajo osvobojenje balkanskih narodov. Narodna dolžnost je torej, da balkanski narodi podpirajo ogerske Slovane in Rumunce in da se brezmejnemu gospodarstvu Madjarov naredi konec. Še le potem, če se premagajo Madjari, osvobojeni bodo balkanski narodi. Slovani in romanski narodi edini so pravi nositelji idejalov svobode; če premagajo ti silo drugih narodov, potem vladala bo po celi Evropi prava svoboda.“

Rusija. — Ruski poslanik v Carigradu obrnil se je pretečene dni na turško vlado in jo vprašal o namenu in pomenu Stambulova potovanja k sultanu v Carigrad. Odgovorilo se mu je, da to potovanje ni imelo nobenega političnega pomena. — Vest, da bi prisustvanje francoskega generala do Boisdeffre pri ruskih manevrih imelo političen pomen, je izmišljena.

Anglija. — Za izvršitev homerule, t. j. irskega vprašanja sestavil se je iz mej poslancev ožji odbor, kateremu načelu je Gladstone sam. — Gladstone je novo ministerstvo prav srečno sestavil, celo konservativci pritrjujejo temu. „Morning Post“ pravi, da sta pri sestavi novega ministerstva vodila Gladstona modrost in ozir na javno mnenje.

Obrtnija.

Aluminij.

Gotovo je jedna najbolj razširjenih kovin na zemlji aluminij. Ker se pa nikjer ne nahaja samočist, temveč le v kemičnih spojinah, zaradi tega tako dolgo ni bil znan. Kdaj že poznajo in rabijo železo, baker i. t. d. Že v predzgodovinski dobi so bile te kovine znane in znani načini, kako se dobivajo iz rud. Aluminij so pa spoznali še le v tem stoletji, ko je kemija toliko napredovala, da so jeli vse stvari na zemlji razkrajati v njih sestavine. Govori se, da je aluminij že bil znan za rimskega cesarja Tiberija, kar pa ni verojetno, ker ga je tako težko dobiti iz njegovih spojin. Leto 1827. je profesor Wöhler v Göttingenu napravil aluminij iz ilovice. Ali ta naprava je pa bila tako težavna, da ni bilo misliti na kako porabo aluminija v industriji. Daljne preiskave so nadalje dokazale, da se aluminij nahaja v živci, tinjci, ilovici in glini. V lepem korundu, safiru, rubinu in smirgelu, ki se rabi za brušenje, je tudi aluminij. Seveda iz navedenih drazih kamenov aluminija nikdo pripravljal ne bode, ker so silno dragi. Pač pa je ilovica materijal, ki se lahko dobi po ceni in je torej čisto naravno, da se pred vsemi iz nje skuša dobiti ta kovina. Še le francoski kemik Sainte-Clair-Deville je 1854. leta jel delati aluminij v večji meri. Napoleon III se je jako zanimal za novo kovino, s katero je mislil, da bi se zaradi njene lahkote dala za več stvarij dobro porabiti pri vojakih. Podpiral je torej na vso moč izdelovanje te kovine. Leta 1855. je že bilo več večjih kosov razstavljenih na razstavi v Parizu. S tega časa nahaja se aluminij v trgovini. Cena aluminiju je hitro padala. Sprvo je kilo te kovine veljal 2000 frankov, leta 1862. se je pa že dobil za 130 frankov. Za večjo porabo v obrtu je pa aluminij še sedaj bil predrag. Prvi predmet narejen iz aluminija je bil otroški ropotec, katerega je Sainte-Claire-Deville položil v zibelj princu Lulu rojenemu 1856. leta.

Za obrt je pa dobil aluminij še le večji pomen, ko so ga jeli dobivati s pomočjo električnega toka. Vendar se na ta način dobiva redkokdaj čist aluminij, temveč zmesi z bakrom, mesingom in železom. Te zmesi se ložje napravijo, in imajo v visoki meri dobre lastnostij aluminija. Velike fužine za pridobivanje aluminija so v Novem Jorku in Neuschaltu na Švicarskem. Cena aluminija se je znižala že na 2 gld. 50 kr. kilo, torej ni dražji kakor baker. Sedaj je gotovo, da se bode obrtna poraba aluminija vedno bolj širila. Zmanjkalo ga pa tudi ne bode, ker so snovi, v katerih se nahaja aluminij tako razširjene po zemlji, da moremo reči, da je dvanajsti del zemlje iz aluminija.

Aluminij je bel kakor kositer in se močno sveti. Mnogo je ložji, nego druge kovine. Kubični decimeter aluminija tehta le 2·7 kilo, dočim tehta kubični decimeter železa 7·8, srebra 10·57, kositra 7·3 in svinca 11·37 kilograma. Terji je od kositra, mečji od cinka. Ne premeni se niti na suhem, niti na vlažnem zraku. Topi se pri 700°. Topi se torej rajše kakor srebro, težje pa kakor cink. Solitarjeva in žveplena kislina pri navadni toplini ne razjedeta aluminija, pač pa v vročini. Solna kislina ga pa razje.

Poraba te kovine je jako obširna. Zaradi svoje lepe vnanjosti se rabi posebno za okrašave, potem za daljnoglede in druge aparate, za tehnice, razne posode, ključe i. t. d. Tudi elektrotehniki ga večkrat rabijo, ker veliko bolje vodi elektriko kako železo.

*

Aluminij se lahko na razne načine obdeluje. Da se topiti, vlivati, vleči, graverati, stružiti, lotati, kovati, valjati, robljati, piliti in politirati.

Posebno njegova lahkota, trdost, gibčnost in pa lep žvenk zagotavljajo aluminiju veliko bodočnost. Posebno aluminijeve zmesi z bakrom in drugimi kovinami so za vse porabne. Zaradi tega nikakor ni preveč rečeno, če trdimo, da bode aluminij sčasoma spodrinil v mnogih obrtih železo, baker, kositer, cink, da celo srebro. Skoro misliti si ne moremo, kako bodočnost še ima ta kovina, zlasti ker je pričakovati, da se zboljšajo še načini pridobivanja in torej še pade v ceni.

Obrtnijske raznoterosti.

Da se da polituri večji blesk, pripravi raztopino jednega dela goluna v jednem delu vode in primešaj nekaj plovčevega prahu, da se naredi redko testo, s katerim se zdrgnejo polirani predmeti.

Ognjegasne granate. V 2 $^1/_2$ vedrih vode raztopi 24 funtov kuhinjske soli in 12 funtov salmijaka (soli). Tekočina se dene v steklenice in skrbno zapre. O požaru se vrže nekaj takih steklenic v ogenj s tako silo, da se razbijejo. Plini, ki se narede iz tekočine, pogase požar.

Cena barva za vrte. Klejne barve so jako netrajne in se hitro izpero, torej niso za vrtne klopi in druge predmete, ki so na dežji. Oljnate barve so pa predrage. Sledeča barva pa more zameniti oljnato. Vzemi nekaj neugašenega apna, zmešaj malo vode, katero potem odlij. Sedaj prideni precej sesirjenega mleka in mešaj in pa malo prilivaj vodo, ki je ostala pri gašenji apna, dokler ne dobiš smetani podobne zmesi. Barva, ki se tako dobi, se hitro suši in jej vlaga ne škoduje, torej je pripravna za razne vrtne predmete. Če pa hočeš namesto bele barve, imeti temno, prideni nekoliko holandskih saj. Da barva dobi večji blesk, prideni še nekaj gumija.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

I.

Kdor se poprime kakšnega podjetja, mora se poprej povprašati, če je kraj za dotično podjetje ugoden ali ne. Kdor se peča s čebelarstvom, mora tudi premisliti, če je kraj za čebelarstvo ugoden in na kakšen način bi se dalo ugodno čebelariti v dotičnem kraji. Sicer lahko rečemo, da na Slovenskem so vsi kraji kolikor toliko ugodni za čebelarstvo, ali vendar vsi kraji niso jednaki. Po gorah in dolinah je različno podnebje, rastejo različne rastline in torej imajo čebele tudi različno pašo, kar se tiče kakovosti in kolikosti.

Kraji blizu velikih tovarn, kjer premogov dim onečistuje zrak, niso za čebelarstvo. Čebele zahtevajo čist zrak, kakor je na kmetih in v gozdih. Ker je čebela občutna za vremenske premembe, se mora v raznih krajih na različne načine gojiti. Čebelar mora najpoprej dobro se seznaniti s podnebjem svojega kraja in potem uravnati čebelorejo. Mogoče pa ni točno popisati podnebja kake dežele, ker je povsod toliko razlik.

Čebele letajo in nabirajo od srede aprila do konca septembra. V gorkejših krajih tudi na Slovenskem čebele že spuščajo v marci, v gorah, pa tudi semtertja še le začetkom maja. Čebele pa tudi v tem času ne morejo letati dan za dnevom. Semtertja pridejo hladni dnevi in deževje, ter morajo ostati doma. Za vspeh čebelarstva je torej velike važnosti, vedeti, koliko v kakem kraji dežuje. Med po gorjanskih rastlinah je boljši, nego po dolinskih, zatorej so tudi gorjanski kraji ugodni za čebelarstvo. Čebele tudi po gozdih veliko nabero, posebno pa na borovji. Najboljša paša za čebele pa seveda daje ajda.

Dreves, po katerih čebele nabirajo med, skoro nikjer ne manjka. Posebno po Slovenskem je malo vasi brez lip in javorjev. Posebno mesta nehoté zadnji čas jako skrbe za čebelarja. Povsod nasajajo drevorede, posebno lipove, na katerih drevesih pridno čebele nabirajo med. Pa tudi razširjanje sadjarstva je v veliko korist za čebelarja in v tem oziru jako veliko stori kmetijska družba naša.

Semtertja se res slišijo pritožbe, da kmetovalci premalo pospešujejo čebelarstvo. Seveda kmet ne more gledati v prvi vrsti na čebele, temveč prideluje rastline, ki ugajajo njegovemu gospodarstvu. Nekaterniki celo trdijo, da umno kmetijstvo škoduje čebelarstvu. Temu pa ni tako, na dobro pognojenih njivah in travnikih tudi čebele več nabero. Plevela pa seveda na njivah ne bode nikdo puščal samo zaradi tega, da bi se po njem čebele pasle. Če se pa po travnikih naseje bele detelje, je pa kmetovalcu in čebelarju ustreženo.

Čebelarstvo je kmetski posel. Ž njim se pečajo le po vaseh, manjših mestih, vrtih in gozdih. S čebelarstvom se more pečati pred vsem manjši kmetovalec, vrtnar, rokodelec na kmetih, župnik, učitelj in gozdar.

Čebelarstvo bi se dalo povzdigniti s čebelarskimi društvi, katere bi tudi pri nas imele dovolj posla. Taka društva bi po svojih udih poizvedovala, koliko paše imajo čebele v kakem kraji in o kakem času. Paše za čebele navadno ne manjka, ali povsod se kaže, da ob kakem času v letu nimajo čebele paše. Temu bi se dalo odpomoči, če bi se zasajale primerne gozdne rastline in vrtne cvetlice, ki ob tistem času cvetó, ko sicer ni paše. Poleg tega bi čebelarska društva (zadruge) lahko posredovala kupčijo s čebelami in čebelnimi izdelki. Pred vsem bi morale gledati, da bi se dobival pošten med. Če čebelar v slabih letinah, ko je prisiljen kupovati med, dobi slabega medú, se pokaže v panjih rada gnjiloba. Čebelarska društva bi poizvedela, kje se dobi dober med, in bi v tem oziru čebelarjem dajala svete. Na ta način se bode čebelarstvo povzdignilo in Slovencem dajalo lepe dohodke.

Kmetijske raznoterosti.

Pošiljanje jabelk v svežem stanji. Pošiljanje jabelk je jako težavna stvar. Pri prevažanji se rade spridijo, ali pa zgube svoj prijeten duh. Posebno finejše vrste je kaj težko

prevažati. V Ameriki že dolgo prevažajo jabelka zavite v papir, katerega so poprej namočili v spiritni raztopljini salicilove kisline. Govore, da se jabelka v takem papirji ne spridijo.

Da se steklenice hermetično zapro, raztopi na slabem ognji štiri dele smole, 3 dele kolofonije in del rumenega voska. Ko se zmes popolnoma raztopi, se vanjo vtaknejo vratovi steklenic in počaka, da se zmes ohladi. Steklenice so potem hermetično zamašene.

Kitajski način ohranjenja rib. Kitajci na jako originalen način ohranjajo ribe. Živo prevlečejo z debelo plastjo gline, potem pa denejo v ledenico, kjer lahko leži več mesecev, ne da bi se spridila. Ko jo vzamejo iz ledenice in osvobode gline, se riba polagoma zopet oživi.

Kako se ohranijo jajca? Znano je, da jajca rada gnjijo in so potem zdravju škodljiva. Da se dalje ohranijo sveža, priporoča se naslednji način. V čisti vodi raztopi 6 % navadne kuhinjske soli in prideni nekaj živega apna. V to tekočino denejo se jajca in posoda dobro zakrije. Govori se, da se taka jajca pol leta ohranijo, ne da bi zgubila dober okus.

Nova kmetijska rastlina. Na Francoskem začeli so gojiti japonsko rastlino Pueraria Thunbergiana. Navadno jo imenujejo „Tudzu“. V koreninah te rastline je mnogo skroba, steblo pa ima vlakna, ki se dajo spresti. Pričakovati je, da se ta rastlina udomači in razširi po Evropi.

Če je zajec še dovolj svež, pozna se na očeh. Če so oči dobro ohranjene, ni dolgo, ko je ustreljen: če so pa upale, je pa že od njegove smrti minolo nekaj dni. Če ima zajec špičaste kremplje, še ni jedno leto star, starši imajo že obhojene kremplje.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Tudi za ceste, zlasti za manjše, se je v pred 1848. letno dobo prav malo izdalo; za to je bil pa tem večji revež oni, ki je po njih potoval, osobito peš. O lepem vremenu je gazil čez gležnja prah, za čas deževja pa blato. — Kako je bilo o onem času z ljudskim šolstvom, ne vem veliko povedati; toliko pa mi je znano, da je bilo po vojaški granici več šol, kot po civilnih oddelkih Hrvatske in Slavonije, in da je v njih vladala poleg vojaške strogosti na moč tudi nemščina. Spominjam se, da so prišli včasih v Karlovec na sejme prav priprosto opravljeni graničarji, o katerih bi bil človek na videz mislil, da še ne znajo „pet šteti“; kar pa je bilo osobito „žaržev“ (frajtarji, kaproli ali stražmojstri), govorili so tako čisto in pravilno nemški, kakor jo govori le malokateri rojeni Nemec. Tudi pisati so znali nekateri nemški prav kaligrafično. Nasprotno pa se je v srednjih šolah gojila nenavadno veliko latinščina, ker je bil po Ogerskem, Hrvatskem in Slavoniji takrat uradni jezik latinski. Dijaki višjih latinskih razredov so prav radi med saboj občevali latinski, kar se je dalo na moč prijetno slišati. Pri vsem tem je bila pa vendar narodna zavest na Hrvatskem mnogo pred in tudi v višji stopinji razvita, kakor pri nas po Slovenskem.

Take in enake razmere trajale so po Hrvatskem noter do l. 1848. Starim ljudem se je po prevratu imenovanega leta še dolgo zdehalo po srečnih nekdanjih časih; želeli so si jih nazaj, pa — ne bo jih menda nikdar več. Novi časi prinesli so s saboj tudi mnogo novih, vmes zelo dragih potrebščin, ki prizadevajo ogromne stroške, na katere se morajo narodi povsod, tu in onostran Litave, hočeš ali nočeš, privaditi. Da ima pa po drugi strani vse to tudi svojo dobro in koristno stran, mora spoznati vsak, kdor opazuje sedanji svet, njegove potrebščine in razvitek.

Viharnega l. 1849. t. j. o času vojske Avstrije s puntarsko Ogersko prišel sem bil vdrugič v Zagreb, in takrat imel priliko, nekoliko bolj ogledati si ga. Pred vsem me je mikalo zopet v prvi vrsti videti stolno cerkev sv. Kralja, ker sem kako leto poprej v nekem časniku bral, s koliko vnemo in silnimi stroški deluje tadanji škof, poznejši nadškof in kardinal mlg. Jurij Haulik med mnogo drugim tudi za olepšavo svoje stolnice. Nikdar ne bom pozabil onega jutra, kako me je nekako presunil prvi vstop v neprilično prekrasno svetišče, ko so se ravno jutranji solnčni žarki vpirali v obširnega prezbiterija petera visoka okna, na katerih je z mnogovrstno, sprelepo barvano steklenino vravnan in naslikan veliki altar, ter so ob enem z enakobarvnimi sencami magično okraševali njim nasprotne stene in tla. Kaj lepšega je bilo takrat komaj kje videti. Ker nisem imel v Zagrebu posebnih znancev, ki mi bili njegove znamenitosti razkazovali, sem na dober namen sam hodil po raznih ulicah, kakor mi je ravno naključje naneslo. In tako sem bil prišel tudi v zgornje mesto na sv. Marke trg, kjer se nahaja tudi banova rezidenca. Slučajno je bil ravno takrat prišel za par dni z ogerskega bojišča v Zagreb ljubljenec hrvatskega naroda, preslavni in junaški vojskovodja ban grof Josip Jelačič. V neki kavani (mislim da so Hrvatje vsaj takrat rabili ta izraz, ne pa kavarna, kakor pri nas pravimo) me je bil na mizi ležečega nemškega časnika vvodni članek z napisom: „Agram im Jubel“ (Zagreb v radosti) opozoril na ta dogodek. Pač sem srčno želel, da se mi bila posrečila prilika, videti tega slavnega junaka po osebi in spoznati ga po lici; a ta čast in sreča mi ni bila dana. Pač pa sem bil naletel na to, da so bili ravno hrabri graničarji prignali precej veliko tolpo madžarskih vjetih vstašev na sv. Marke trg, in jih ondi vstavili v vojaški red, kolikor se sploh taka druhal vrediti da. Bili so raznih noš, največ njih v jako širokih platnenih hlačah z čikoši na glavah; obrazov pa so bili tako divjih, da se jih bil kar kmalu človek bal, dasiravno so bili s stražo dobro obdani. Ker se mi je mudilo po opravkih naprej, nisem utegnil počakati, da bi bil zvedel, zakaj so imeli na trgu ustavljene, in kam so jih potem odgnali. Kolikor sem si pa v drugem takrat ogledal Zagreb, ni bilo razen cerkva, državnih poslopij, bolnišnice usmiljenih bratov, škofijske rezidence, duhovšnice,

korarskij poslopij po „kaptolu“ in nekoliko druzih hiš nič posebnega videti. Morebiti sem se za druge znamenitosti tudi premalo opraševal, pa kaj: saj sem se še komaj en dan mudil v Zagrebu. Toliko naj pa še omenim, da je opasovala severno stran dandanašnjega Jelačičevega trga, — tedaj osredje mesta, — takrat še cela vrsta tako bornih in razdrapanih hiš, da je bila to še za tedanji Zagreb res prava pavova noga.

L. 1871 prišel sem vnovič v Zagreb. Kogar mika vedeti, kako se je bilo takrat že mesto spremenilo, naj bere v „Novicah“ l. 1872 moje „potopisne liste slovenskega učitelja svojemu pobratimu.“ Bil je takrat Zagreb že zelo predrugačen, močno razvit in olepšan; vendar pa še veliko zadaj dandanašnjemu. V resnici bi človek ne verjel, da se kaki kraj v teku 20 let tako spremeniti more. Pravijo, da v Ameriki mesta prav kakor iz zemlje rastejo; o Zagrebu bi se zadnja leta tudi enako trditi moglo. Nekoliki dokaz temu naj bo, da se je po „Slovenčevim“ gosp. dopisniku samo lanskega leta v Zagrebu sozidalo 46 novih hiš; vseh zidarij in večjih popravkov pa se je zvršilo 229. Tej notici je bil dostavil gosp. dopisnik opazko: „Razvija se Zagreb, a — z lastnimi dohodki, ne z državnimi.“

Po toliko dolgi pomudbi na kolodvoru podajmo se poslednjič vendar že v mesto. Vodil bom spoštovane bralce v duhu tako, kakor ga je obhodila in ogledovala moja malenkost skoz dva dni. Zasedel sem bil poleg kolodvora eleganten voz nove konjske železnice, in namenil se peljati naravnost v osredje mesta, na Jelačičev trg. V kolodvorski ulici, v katero smo najprej zavili, je ob levi roki zgrajena velika nova vojašnica; k desni pa je videti še mnogo praznih prostorov, več novo vravnanih ulic, ob katerih so deloma parcelirani stavbeni prostori, nekaj pa se vzdiguje ob njih že novih zgradb. Videti so tu in tam še tudi globine, katere se z raznovrstnimi zidarskimi odpadki in drugo nerabno prstjo zasipljejo, planirajo in za stavbene prostore uravnavajo. Iz kolodvorskih ulic pripeljal nas je vagon v cesto Ilico, ki drži naravnost do mestnega glavnega, t. j. Jelačičevega trga. Ona je najdaljša, najbolj obljudena, in čim bolj se približuje imenovanemu trgu, tim lepša in krasnejša ulica celega Zagreba. Nazvana je toraj tudi z odličnim naslovom „Corso.“ N. pr. nekako ob sredi zgornje in spodnje Ilice, (kakor se od nekdaj in še sedanji čas ta ulica razdeluje in tudi imenuje), zbudil je mojo pozornost ob levi ceste na ne ravno velikem trgu stoječi spominek narodnega hrvatskega pesnika Andreja Kačič-a Miošič-a. Na primerno visoko kamnitem postamentu stoji po domačem umetniku in kiparju Ivanu Rendič-u modelirani in v dunajski c. kr. livarni za umetnije vliti kip imenovanega pesnika, ki je bil po svojem poklici redovnik-frančiškan, v kakoršni opravi nam ga tudi predstavlja spominek. Mnogo vencev, pripetih po postamentu in položenih tudi po njegovem podnožji, kazalo je, da je moral ta spominek še le v najnovejšem času biti zgotovljen in odkrit. — Kdor izmed spoštovalnih bralcev ima pri rokah vrli list „Dom in Svet,“ naj pogleda v 1. sešitek lanskega (1891.) tečaja, ki kaže na str. 27. natančno posneto sliko spominskega kipa, in obsega ob enem tudi pesnikovi življenjepis. (Enaki spominek je bil temu pesniku postavljen tudi 26. avg. 1890 v Makarski v Dalmaciji.) Za zgotovljenje zagrebškega spomineka je bil baje ondotni mestni zastop dovolil 4000 gld., pa menim, da je moral strošek večji biti, ker so taki izdelki navadno zelo dragi.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Otrok z dvema glavama. V Erivanu se je rodil nedavno Armencu deček z dvema glavama. Obe glavi sta na zatilniku zrasli in obrnjeni baš v nasprotno stran. Jedna glava je popolnoma razvita, druga pa ima namesto oči in nosa rudeče lise in namesto ust odprtino brez usten. Obe glavi pa imata lasje.

Antropologični kongres sešel se je dne 13. t. m. v Moskvi. Sešli so se učenjaki iz raznih držav, posebno veliko je Francozov.

Dopisi.

Z Goriškega dne 21. avgusta. (Izv. dop.) Kdor bistro pregleduje i premišljuje tvornice in obrtništvo i druge znajdbe našega veka, mora se čuditi, kako daleč je človeški um dospel.

Tudi kmetijstvo se v novejši dobi dobro dviguje, kar mnogo koristi razdeljenje občinskih zemljišč med posamezne srenjčane, kar so „Novice“ mnogokrat priporočale Kjer so bile gole puščave, so zdaj njive i travniki, da se obilo hrane za ljudi i živino prideluje Da bi tudi vinske trte po nekdanji navadi grozdje dajale, bi lahko shajali, ker se pa premalo vina prideluje, gre pretrdo za denar.

Zraven navadnih človeških slabosti se v novejši dobi o volitvah silno greši.

Pred nekaj leti nismo vedili za bolezni sviloprejk i toliko trtnih nesreč, pa tudi za toliko grehov pri volitvah nismo vedili. S tem pa nečem reči, da so grehi o volilnih borbah krivi nesreč vinskim trtam, nego le to omenim, da kakor si vrag prizadeva v navadne i nenavadne grehe ljudi zapeljavati, tako si tudi upa Bog z navadnimi i nenavadnimi nadlogami kaznovati. Sicer zaradi grehov o volitvah se nam je več bati kazni v duhovnem nego v gmotnem oziru.

Je neki pregovor: „Ako nimaš sovražnika, posodi mu kaj, pomagaj mu, pa ga boš imel.“ A res — čeravno ne vselej — vendar prevečkrat se dogaje. A kakor se v posameznem baš, tako rado se tudi v splošnem oziru dogaje. Tisti deželni i državni poslanci, ki so se najbolj za nas trudili, so vsled tajne nevoščljivosti nekterih, od nevednega ljudstva grdo sovraženi.

Kdo je bil dr. Rieger Čehom, i deloma nam, i kaj je dočakal? Kdo je bil r. dr. Toman nam, in kako zahvalo je žel? Koliko je storil tudi dr. vit. Tonkli za Goriško? Pač le preresničen je stari izrek: „Nehvaležnost je plačilo sveta.“

Žalostna prikazen je, da se pri volitvah večkrat blatijo najboljši rodoljubi, se jim očita sebičnost in Bog ve kaj še. To pa vse le zaradi tega, da pride na poslanski stol kdo drugi, ki je mnogo manj sposoben za ta posel. Take razburjene volilne agitacije pa imajo to žalostno posledico, da narod zgublja zaupanje do političnih vodij in postaje apatičen za vse javne zadeve. Dolgo smo mislili, da so Čehi politično zreli, ali žal, vidimo, da tudi na Češkem ni vse v redu.

Mladočehi in tudi nekateri pri nas pravijo, da se mora odločno tirjati narodne pravice: Pa kaj mislijo, da stari ne vedo, da nam še dosti manjka? Pa do zdaj je bilo treba drobtine pobirati, a še od zdaj ne vemo, kako bo. Ako bi ne bili hoteli stari poslanci hvaležno drobtin prejemati, bi danes v Pragi češke univerze ne bilo, i tudi na Slovenskem bi lahko slabši bilo.

Marsikdo še pri litru vina prepeva: „Složno, složno bračo milo“, pa iz gostilne prišedši koj vse pozabi. Nesrečna nesloga nam vse pokvari. Le slov. neslogi je čast, da se more Taaffe na levico prijazno ozirati v veliko škodo Slovanom. Lani smo še upali, da bo nesrečni razkol hrvatski kaj podučil Čehe, pa le varali smo se. Oj da bi vsi Slovani koj umeli prislovico, da le „Sloga jači“ — nesloga tlači.“ Rodoljub.

Novice.

— **Deželni zbori** sklicujejo se z Najvišjim patentom z dne 24. avgusta na dan 9. septembra t. l. k zasedanju.

— **Osobne vesti.** Vikarij in stolni kapelan g. Mavrilij Šarabon v Ljubljani imenovan je stalnim katehetom na prvi mestni petrazredni deški šoli in na mestni petrazredni nemški dekliški šoli. — Pravni praktikant pri dež. sodišči v Ljubljani g. Leopold Ledenig, imenovan je avskultantom za Kranjsko. — Suplent gosp. Viktor Bežek v Ljubljani, imenovan je začasnim glavnim učiteljem na ženskem učiteljišči v Gorici. — Čast. g. Anton Jaklič, dosedaj (vojaški kapelan) v Tridentu, premeščen je v Trst v garnizijsko bolnišnico za vojaškega kurata.

— **Častni občan.** Občina Št. Jošt izvolila je g. vladnega svetnika in okrajnega glavarja Ivana Mahkota svojim častnim občanom in mu je te dni po posebni deputaciji izročila častno diplomo.

— **V ljubljansko bogoslovje** so dosedaj vsprejeti naslednji gg. abiturijentje: 1. Gnidovec Ivan iz Ajdovice, 2. Jerše J. iz Šmartna, 3. Prelesnik Matija iz Dobrepolja, 4. Novak Josip iz Podzemlja, 5. Preželj Luka iz Bohinjske Bistrice, 6. Koprivec Peter iz Škofje Loke, 7. Jarc Alojzij iz Ajdovice, 8. Benedičič Jakob iz Škofje Loke, 9. Erker Josip iz Stare Cerkve pri Kočevji, 10. Tič Lovrenc iz Moravč, 11. Mihelčič Ivan iz Semiča, 13. Kejžar Ivan iz Sorice, 13. Švigelj Josip iz Borovnice, 14. Sirnik Ivan iz Št. Vida, 15. Plešic Anton od sv. Katarine.

— **Na sv. Višarje** pojde v ponedeljek dne 5. septembra poseben vlak. Natančnosti pozvedo se pri gosp. Jos. Pavlinu v Ljubljani, Marijin trg, št 1.

— **Meščanski kor** v Novem Mestu priredi v nedeljo dne 28. t. m. veliko cesarsko slavnost s streljanjem na tarčo v Brezovici pri Ločni. K slavnosti povabljena so vsa ondotna društva.

— **Nova železnica.** Trgovinsko ministerstvo dovolilo je stavbenemu podjetništvu A. A. Hauser v Gradci, da sme pričeti s pripravljalnimi deli za zgradbo lokalne železnice, ki bi vezala našo gorenjsko železnico s Celjsko-Velenjsko. Nova železnica šla bi iz Kranja čez Kamnik in Vransko do postaje Polžela.

— **Dvajsetletnico** svojega obstanka praznuje viškoglinško gasilno društvo dne 18. septembra t. l.

— **Štiridesetletnico svojega mašništva** praznoval je pretečeni teden v Trstu čast. gosp. dr. J. N. Glavina, škof tržaško-koperski. Monsignor Glavina rodil se je 13. aprila 1828. leta v Borštu in je bil posvečen v duhovnika dne 17. avgusta 1852. l. Tržaško-koperski škofov stol zasedel je meseca avgusta l. 1882.

— **Grozna nesreča.** Dne 17. t. m. zvečer nastal je pri posestniku Janezu Podjedu v Olševku pri Kranji ogenj in mu je uničil hišo in vsa gospodarska poslopja. S poslopji vred pogorel je tudi leseni oklep vodnjaka, ki je tik gospodarskega poslopja. Čez dva dni, t. j., pretečeni petek dne 19. t m. hoteli so vodnjak popraviti, Miha Kern spusti se torej v vodnjak in hoče v namen, da bi se dvignile cevi iz vodnjaka privezati cevi na vrv; komaj pa pride 6 do 7 metrov globoko, omami ga ogljeni plin, ki je nastal vsled ogorkov popadajočih v vodo in pade do 14 metrov globoko v vodnjak, a se tam ujame za močen hrastov tram. Ponesrečencev sin Franc Kern videvši, kaj se je očetu pripetilo, spusti se kar po cevih za očetom v vodnjak, priveže očeta na vrv, ki so jo spustili za njim v vodnjak, sam pa se za vrv samo prime. Komaj pa so ju bili ljudje potegnili do polovice kvišku, že omami plin Franceta Kerna, da pade nazaj na tram. Očeta potegnili so povse nezavestnega na dan. Zdaj se spusti v vodnjak Matevž Kešnar, da reši Franceta Kerna, toda tudi njega omamil je plin tako, da je obl-žal na tramu. Skušalo je še več navzočih mož rešiti ponesrečenca in so se tudi spustili v vodnjak v ta namen, a vsakega morali so prej potegniti iz vodnjaka nego je prišel do trama, kajti plin omamil je vsakega. Še-le ko je kranjsko gasilno društvo došlo in z brizganjem v vodnjak, zrak toliko očistilo, da je vanj spuščena sveča gorela, upal se je zopet vrl mož Janez Podjed reševat ponesrečenca. Po velikemu trudu dospel je do trama in privezal Kerna in Kešnarja za vrv, a ko so ju izvlekli, bila sta že oba mrtva. Kešnar je bil oženjen in oče dveh otrok. Lahko si vsakdo misli žalost zapuščenih; sicer je bilo pa sočutje splošno in jokali so vsi navzoči pri tem strašnem prizoru.

— **Požar.** Dne 22. t. m. popoludne nastal je v skednji posestnika Jož. Bohinca na Podreči pri Smledniku ogenj, ki je vpepelil peterim gospodarjem več poslopij. Škode je do 10.000 gld. Zavarovani so bili vsi skupaj za 3.300 gld. Pri požaru rešili so z veliko silo 53letno posestnico Marijo Jamnik, da ni v ognji ostala. Zažgali so menda otroci.

— **Častnim občanom** volila je občina mozirska kanonika in stolnega dekana v Mariboru prečast. gosp. Ignacija Orožna.

— **«Sokol ljubljanski»** napravi dne 11. septembra društveni izlet na Jesenice na Gorenjsko. Pri tej priliki priredila se bode tudi tekmovalna telovadba, za katero je določil odbor šest daril. Ker obeta biti po pripravah ta izlet posebno lep, pričakovati je obile udeležbe od vseh strani Gorenjske.

— **Vročina.** Vsled neprestane velike vročine odpovedali so se na Gališkem z ozirom na to, da razsaja v sosedni Rusiji kolera, vsi vojaški manevri. Tudi na Dunaji so se vojaške vaje vstavile. — V Budimpešti in na Dunaji se je pretečene dni primerilo več slučajev solnčarice in tudi nekateri so vsled hude vročine že umrli. — Pri Sisku umrl je vsled silne vročine na potu k vojaškim vajam neki častnik. — Pri vožnji na prašičji semenj na Dunaj poginilo je vsled hude vročine v vagonih 326 prašičev.

— **Steklina.** Pri sv. Joštu nad Kranjem popadel je pred mesecom dnij stekel pes kravo posestnika Jereba. Te dni je krava vsled stekline zdivjala, bila tako močno okrog sebe, da je oba roga snela, se na vse načine premetavala, potem pa poginila.

— **Pasteurjevo zdravljenje.** Od steklega psa ogrizeni otroci France Kastelic iz Kandije, Franc Umek s Konca, France Medved iz Novega mesta in kmetica Marija Kastelic iz Gotne vasi, ki so se zdravili v Budimpešti na zavodu za lečenje stekline po Pasteurjevem načinu, povrnili so se dne 13. t. m. domov vsi zdravi in veseli.

— **Novi denar.** Kakor znano je zakon glede novega denarja že potrjen in tudi razglašen. Kakor se sedaj čuje z Dunaja kujejo se ondi že prav pridno zlate in srebrne krone in predno preteče to leto, prišle bodo že v promet.

— **Češki učitelji v Ljubljani.** Minoli torek in sredo je na svojem potovanji po jugu dospelo do 100 čeških učiteljev preko Trsta v Ljubljano. K pozdravu dragih severnih bratov zbralo se je v sredo popoludne na stotine narodnega občinstva na južnem kolodvoru. V imenu slovenskih učiteljev pozdravil je došlece gosp. nadzornik Žumer in jim zaklical: „Dobro došli.“ Odgovoril je v imenu Čehov katehet g. Jožef Šimon. Pevsko društvo „Ljubljana“ zapela je „Lepa naša domovina“, na kar so Čehi mej burnimi „Na zdar“ in „Živio“ klici posedli v vozove in se odpeljali v Čitalnico, kjer so se jim odkazala stanovanja. Zvečer bila je prosta zabava na Ferlinčevem vrtu. Navdušenost mej obilo zbranim odličnim občinstvom bila je velika. Sokolski tamburaši so udarjali prav vrlo na tamburice, znani kvartet pel je izborno več čveterospevov in vrstili so se lepi govori in navdušene napitnice. H koncu improvizoval se je še impozanten zbor, ki je zapel prav dobro več točk. Včeraj v jutro so Čehi v spremstvu mnogih domačinov napravili izlet na Rožnik in Drenikov vrh. Od tod vrnili so se v Ljubljano in si ogledali deželni muzej. Popoludne bil je sprehod na ljubljanski Grad, od koder so si dragi gostje ogledali našo okolico, na to pa je bil pohod našega novega deželnega gledališča. Zvečer ob osmi uri bil je na Virantovem vrtu koncert. Na sicer jako prostornem vrtu zbranega bilo je že ob osmih toliko občinstva, da po osmi uri niti prostora ni bilo več dobiti. Vojaška godba je prav vrlo igrala skoraj izključno samo slovenske skladbe, pevsko društvo „Ljubljana“ pa je prav dobro zapelo več zborov. Mej nepopisnim navdušenjem vršilo se je tudi več govorov iz mej katerih naj omenimo samo onega češkega kateheta gosp. Jož. Šimona, ki je ta in že prejšnji večer pri Ferlincu v krepkih in prelepih besedah navduševal Slovence za večo narodno odločnost, t. j., da naj se vedno in povsod poslužuj-jo le slovenskega jezika, pa ne nemškega, kar je na svojo žalost moral opazovati po svojem sprehodu po Ljubljani, ko je videl toliko nemških napisov in srečal toliko nemški govorečih dam in gospodov. Narod, ki jezik svoj goji, ne zgine, če zgine pa jezik, onda naroda več ni. Ta govor vzbudil je nepopisno navdušenost mej občinstvom. Danes zjutraj odpeljali so se dragi gostje na Bled, da si ogledajo še to krasoto Kranjsko, potem pa odpotujejo dalje proti domu v svojo ljubljeno Češko.

— **»Narodna šola«** Iz skepa računa „Narodne šole“ za dvajseto opravilno dobo od dne 15. sept 1891 do 15. avg. 1892 povzamemo, da je imelo društvo 1841 gld. 70 kr. dohodkov in 1575 gld. 14 kr stroškov. Občni zbor društva sklicuje se na pondeljek dne 5. septembra t. l. popoludne ob 6. uri v mestno šolo na Grabnu.

— **Pri volilni agitaciji** na Angleškem izdali so pri zadnjih volitvah konservativci samo za pijačo 1,000.000 gld.

— **Kolera** še vedno ne pojenja, temveč nasprotno zmirom bolj sega na okrog. Po celi Rusiji, kjer se zmirom bolj širi, zboli na dan do 10.000 ljudi, od katerih jih polovica umre. Zadnje dni pojavila se je kolera tudi že na zapadu Evrope in sicer v Hamburgu, kjer je umrlo že do 200 osob. Samo dne 23 t. m. bilo je 65 mrličev. Bog varuj tudi k nam te nadloge!

Preselitev prodajalnice.

Prodajalnica
oljnatih barv, firnežev, lakov in kleja
Adolf Hauptmann-a
je sedaj
na sv. Petra cesti št. 41
ob vogalu Reseljeve ceste,
v lastni hiši. (4—8)

Filijala:
Slonove ulice št. 10-12.

Velika 50 krajcerna loterija.

Glavni dobitek (8—1)
75.000 goldinarjev

Srečka á 50 kr. priporoča: J. C. MAYER, Ljubljana.

Srečkanje
uže 15. oktobra.

Odgovorni urednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.